

Сънародник

Брой
Číslo 2

Krajan

Април - Юни
Apríl - Jún 2020

Evo Danchev photographer

➤ Впечатляващ успех
на ученици от БСУ
„Христо Ботев“

➤ Борис Георгиев
одухотвори
Братислава

➤ Ден на българската
просвета и култура и на
славянската писменост

➤ Pôsobivý úspech
študentov z BSOU
„Christo Botev“

➤ Boris Georgiev
inšpiroval Bratislavu

➤ Deň bulharského
vzdelania, kultúry
a slovanskej písomnosti

ВПЕЧАТЛЯВАЩ УСПЕХ НА УЧЕНИЦИ ОТ БСУ „ХРИСТО БОТЕВ“

Прекрасно е, когато чуваме добри новини, свързани с БСУ „Христо Ботев“ – особено, когато виновниците за тях са учениците, при това във време на пандемия.

През април 2020 четирима ученици от четвърти клас (Ребека Стрелецка, Вероника Шишлакова, Тамара Ворел и Татяна Пруткайова) участват в Националния конкурс за написване на стихотворение и есе „Живеем в земята на Ботев“. В конкурса БСУ завоюва две трети места за поезия, а Тамара Ворел и Татяна Пруткайова са удостоени със званието „лауреати“.

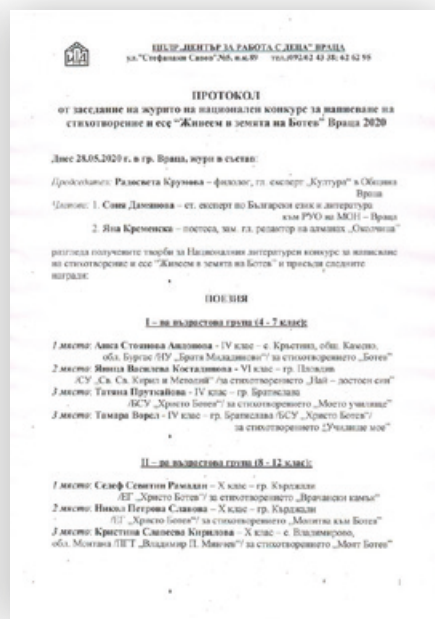
През май 2020 деветима ученици от същия клас участват в Петия международен конкурс за превод „Трансформации 2020“ на Великотърновския университет „Св. св. Кирил и Методий“. Вероника Шишлакова заема първо място, Татяна Пруткайова – второ, а Тамара Ворел – трето място за превод на проза от български на словашки език. Поощрителни награди получават и Наталия Грегорова за превод

PÔSOBIVÝ ÚSPECH ŠTUDENTOV Z BSOU "CHRISTO BOTEV"

Je úžasné, keď počujeme dobré správy, týkajúce sa BSOU „Christo Botev“ – najmä keď ich majú na svedomí študenti a to v čase pandémie. V apríli 2020 sa do Národnej súťaže o napísanie básne a eseje „Žijeme v krajine Boteva“ zúčastnili štyria študenti štvrtého ročníka (Rebeka Strelecká, Veronika Šišľaková, Tamara Vorel a Tatiana Prutkayová). BSOU získala v súťaži dve tretie miesta za poéziu a Tamara Vorel a Tatiana Prutkayová získali titul „laureát“.

V máji 2020 sa deväť študentov z tej istej triedy zúčastnilo na piatej medzinárodnej prekladateľskej súťaži „Transformácie 2020“ univerzity Sv. Cyrila a Metoda vo Veľkom Tarnove. V súťaži preklad prózy z bulharčiny do slovenčiny skončila na prvom mieste Veronika Šišľaková, na druhom mieste Tatiana Prutkayová a na treťom Tamara Vorel. Ocenenia dostali aj Natália Gregorová za preklad poézie a Viktor Palanský za preklad prózy z bulharčiny do slovenčiny. BSOU Christo Botev získalo aj kolektívne ocenenie za účasť deviatich štvrtákov v súťaži.

на поезия, а Виктор Палански – за превод на проза от български на словашки език. Колективна награда получава БСУ „Христо Ботев“ за участие на деветима ученици от четвърти клас в конкурса.

Учениците от класа участваха и в състезанията на Съюза на българските начални учители „Аз и знанието“, „Аз, природата и светът“, „Аз и числата“, „Аз общувам с Европа – английски език“, „Аз рисувам“ и „Аз и буквите“. Виктор Палански, Диана Микова и Лаура Якешова получават на всички състезания максимален брой (50) точки и затова са наградени с грамота и златен медал. С грамота и сребърен медал са удостоени Тамара Ворел,

Študenti triedy sa zúčastnili aj súťaží Zväzu bulharských učiteľov základných škôl „Ja a znalosti“, „Ja, príroda a svet“, „Ja a čísla“, „Ja komunikujem s Európou- angličtina“, „Ja kreslím“ a „Ja a písmená“. Viktor Palanský, Diana Miková a Laura Jakešová dostali maximálny počet (50) bodov vo všetkých súťažiach, diplom a zlatú medailu. Tamara Vorel, Veronika Šišľaková, Nela Olšáková a Tatiana Prutkayová získali diplom a striebornú medailu.

Veľké „Bravo!“ a úprimné „Ďakujem!“ deťom za prácu, nadšenie a príklad, ktorý dávajú nám všetkým mladým a starým.

Autorka: Anna Ivanova

Вероника Шишлакова, Нела Олшиакова и Татяна Пруткайова.

Едно голямо „Браво!“ и искрено „Благодарим!“ на децата за труда, хъса и примера, който дават на всички нас – малки и големи.

Автор: **Анна Иванова**

БОРИС ГЕОРГИЕВ ОДУХОТВОРИ БРАТИСЛАВА

На 10 март 2020 г. Българският културен институт представи изложба на художника космополит Борис Георгиев в мраморната зала „Дворана“ на Министерството на културата в Братислава. Картините бяха предоставени от Градската галерия във Варна с

директор г-жа Пламена Рачева. Събитието, под патронажа на Министъра на културата на Словашката република г-жа Любика Лашакова и на Н. Пр. Йорданка Чобанова – извънреден и пълномощен посланик на Р. България в Словашката република, бе част от Месеца на българската култура в Словакия по случай националния ни празник. „Позволете ми да изкажа благодарност към организаторите за изключителните усилия това събитие да се случи. За мен е голяма чест да поема патронажа, заедно с г-жа Любика Лашакова, на настоящата изложба. Самобитното майсторство на художника е на ръба на гениалността, познато е на много места в Европа и по света и навсякъде е посрещано с овации и преклонение“, написа в поздравителен адрес посланик Чобанова.

С изричното разрешение на словашкото Министерство на културата, индивидуални ценители на изобразителното изкуство имаха възможност да се насладят на прочувствените психологически портрети на Борис Георгиев, сред които тези на Алберт Айнщайн, Махатма Ганди,

BORIS GEORGIEV INŠPIROVAL BRATISLAVU

Bulharský kultúrny inštitút predstavil 10. marca 2020 výstavu kozmopolitného umelca Borisa Georgieva v mramorovej sále „Dvorana“ Ministerstva kultúry v Bratislave. Obrazy poskytla Galéria mesta Varna s riaditeľkou Plamenou Rachevou. Podujatie sa konalo pri príležitosti Mesiaca bulharskej kultúry na Slovensku a nášho štátneho sviatku a pod záštitou ministerky kultúry SR Ľubici Lašákovvej a JE Yordanky Čobanovej- mimoriadnej a splnomocnenej

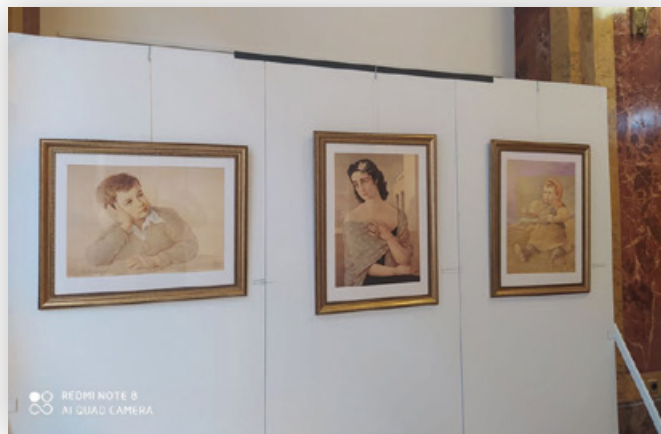

veľvyslankyne Bulharskej republiky na Slovensku. Veľvyslankyňa Čobanová napísala aj gratuláciu: „Dovoľte mi poďakovať sa organizátorom za ich mimoriadne úsilie na uskutočnení tejto udalosti. Je pre mňa veľkou čťou prevziať si spolu s pani Ľubicou Lašákovou záštitu nad súčasnou výstavou. Pôvodné majstrovstvo umelca je na pokraji geniality, je známe na mnohých miestach v Európe a i celom svete a je všade vítané potleskom a obdivom“.

S výslovným súhlasom Ministerstva kultúry SR mali individuálni znalci výtvarného umenia možnosť vychutnať si emocionálne psychologické portréty

Рабиндранат Тагор, Джавахарлал Неру, както и на известния български поет Теодор Траянов, на духовния учител и създател на Бялото братство в България Петър Дънов и на известния художник Владимир Димитров – Майстора. Възхитителни са портретите на майката и сестрата на художника,

както и изящните портрети на индийски принцеси. Борис Георгиев е роден във Варна през 1888 г. и умира в Рим през 1962 г. Животът му е пътешествие, в което той търси и рисува духа, победил материята. Картините му са сплав от вселенска хармония, духовна извисеност, нравствена чистота, природна красота и всеобща братска любов.

Художественото си образование получава първо в Санкт Петербург (1905 – 1909 г.), а после в Баварската кралска академия за изящни изкуства в Мюнхен, където изучава живопис, графика и фотография. В Санкт Петербург негов учител е Николай Рьорих, когото по-късно ще последва в духовния път към мъдростта на Изтока. От 1931 г. до 1936 г. Борис Георгиев пребивава в Индия и опознава нейната култура – пътува по маршрутите на Рьорих, сприятелива се с видни личности, като рисува техни портрети.

Между 1951 г. и 1955 г. живее и работи в Бразилия и Аржентина. Създава свой изящен линеарен стил. Композициите му са нежни и красиви, изпълнени в светли, безплътни и омекопени цветове. Рисува самотни човешки и животински фигури и алегии. Творбите му са изпълнени с космическа тишина, самота и тъга, в които земното преминава в божествено, а духът разтваря материята.

Влюбен в Италия, той цени високо ренесансовите творби на Ботичели и подобно на Леонардо да Винчи, подписва творбите си като Борис Георгиев от Варна. Италия е и негов последен пристан. Градската галерия във Варна благодари на неговата дъщеря Вирджиния Джакомети, с чийто изискан портрет започва изложбата в „Дворана“, за разрешението да бъдат излагани неговите произведения в цял свят.

Автор: БКИ

od Borisa Georgieva a to portréty Alberta Einsteina, Mahátmu Gándhího, Rabíndranátha Thákura, Džaváharlála Néhrúa, slávneho bulharského básnika Teodora Trayanova, duchovného učiteľa a zakladateľa Bieleho bratstva v Bulharsku- Petra Danova a slávneho umelca- majstra Vladimira Dimitrova. Obdivuhodné sú portréty umelcovej matky a sestry, ako aj vynikajúce portréty indických princezien.

Boris Georgiev sa narodil vo Varne v roku 1888 a zomrel v Ríme v roku 1962. Jeho život je cestou, v ktorej hľadá a maľuje ducha- víťaza nad hmotou. Jeho obrazy sú zliatinou univerzálnej harmónie, duchovného povýšenia, morálnej čistoty, prírodnej krásy a univerzálnej bratskej lásky.

Umelecké vzdelanie získal najskôr v Petrohrade (1905-1909) a potom na Bavorskej kráľovskej akadémii výtvarných umení v Mníchove, kde študoval maľbu, grafiku a fotografiu. V Petrohrade bol jeho učiteľom

Nikolaj Roerich, ktorého neskôr nasledoval na duchovnej ceste k múdrosti východu. V rokoch 1931 až 1936 Boris Georgiev žil v Indii, kde sa oboznamoval s kultúrou tejto krajiny- cestoval po trasách Roericha, spoznával celebrity a maľoval ich portréty.

V rokoch 1951 až 1955 žil a pracoval v Brazílii a Argentíne. Vytvára svoj vlastný elegantný línárny štýl. Jeho kompozície sú jemné a krásne, plne jasných, nevystužených a zjemnených farieb. Maľoval osamelé ľudské a zvieracie postavy a alegórie. Jeho diela sú plné kozmického ticha, osamelosti a smútku, v ktorom pozemské prechádza do Božského a Duch rozpúšťa hmotu.

Miloval Taliansko a vysoko si cenil renesančné diela Botticelliho a podobne ako Leonardo da Vinci podpisoval svoje diela ako „Boris Georgiev z Varny“. Taliansko je tiež jeho posledným prístavom. Galéria mesta Varna ďakuje dcére umelca Virginii Giacometti, ktorej nádherným portrétom sa začína výstava v sále, za povolenie vystavovať jeho diela po celom svete.

Autor: BKI

КОНКУРС „КАК ЗАПЪЛВАМ СВОБОДНОТО СИ ВРЕМЕ В УСЛОВИЯТА НА КАРАНТИНА“

През месец април обявихме конкурс на тема „Как запълвам свободното си време в условията на карантина“. Идеята произтече от ситуацията на изолация и множество ограничения.

Изненадахме се колко са креативни и талантиви сънародниците ни в Словакия. Получихме десетки творби и произведения на вашето въображение и свободно време.

За съжаление, не можем да публикуваме всички. Представяме ви пет от тях.

Ганка Шушликова от Банска Бистрица беше първата, която с ентузиазъм се включи в нашия конкурс. Тя ни показа нейните тематични дезинфектиращи сапуни.

Освен че готви вкусно, Марияна Йонева има много таланти – тя шие, бродира, рисува, моделира, майстори. Показа ни някои от нейните хобита по време на пандемията.

Следващият талант е Марина Стойчева. Тя е от две години в Словакия и шие от малка. Дори е завършила средното си образование като технолог по облекло. Но най-голямата ѝ страст се оказва шиенето на кукли. Използва натурални материали като 100% памук и лен. За пълнежа използва антиалергична силиконова вата, което ги прави изключително подходящи за деца. Покрай куклите Марина започва да шие възглавнички с апликации, различни неща за декорация и, разбира се, така търсените в момента

ВÝЗВА „ЧÍМ СА ЗАОБЕРА́М VO VOĽNOM ČASE POČAS KRÍZY“.

V apríli sme vyhlásili výzvu „Čím sa zaoberám vo voľnom čase počas krízy“. Táto myšlienka vznikla v situácii nariadenej izolácie a množstva obmedzení. Boli sme prekvapení akí kreatívni a talentovaní sú naši krajanovia na Slovensku.

Dostali sme desiatky diel a výtvorov vašej fantázie a voľného času.

Bohužiaľ nemáme možnosť zverejniť všetky a preto je ich tu len päť.

Ganka Šušliková z Banskej Bystrice sa ako prvá s nadšením zapojila do našej súťaže. Ukázala nám jej dezinfekčné mydlá.

Okrem toho, že vyvára rôzne pochúťky, Mariana Yoneva má aj veľa iných talentov- vyšíva, kreslí, modeluje a vytvára. Počas pandémie nám poslala niektoré zo svojich diel.

Ďalším talentom je Marina Stoyčeva. Marina je na Slovensku len dva roky a šije už od detstva. Absolvovala strednú školu odevnej technológie. Ale jej najväčšou vášňou je šitie bábik. Používa prírodné materiály, ako

napríklad bavlna a ľan. Na výplň používa silikónovú vatu, ktorá je antialergická, vďaka čomu je mimoriadne vhodná pre deti. Spolu s bábikami šije Marina aj vankúše s aplikáciami, veci na dekoráciu a samozrejme rúška, ktoré sú v súčasnosti žiadané a rozdáva ich príbuzným a priateľom zadarmo. Marina recykluje materiály šitím opakovane použiteľných vreciek na ovocie a zeleninu, záclon

маски, които раздава безплатно на близки и приятели. Освен това тя рециклира материали, като шиє многократни торбички за плодове и зеленчуци от пердета или ръкохватки за кухнята от калъфки. Всичко, което прави, е с голямо старание и усет към детайлите.

Страницата на Марина във Facebook е: <https://www.facebook.com/mashastoycheva> и в sashe.sk: <https://www.sashe.sk/MashasDolls>.

Росица Георгиева пък живее в Братислава от 3 години и свещите и готвенето са нейната голяма страст. Така се заражда идеята да ги обедини, като уникалните свещи, които изработва, са във формата

alebo kuchynských "chňapiek" z obliečok. Všetko, čo robí, robí s veľkou starostlivosťou a citom pre detail.

Facebookova stránka Marini je: <https://www.facebook.com/mashastoycheva> a na portáli sashe.sk <https://www.sashe.sk/MashasDolls>.

Rosica Georgieva žije v Bratislave už 3 roky a sviečky a varenie sú jej veľkou vášňou, takže sa zrodila myšlienka zjednotenia- tvorí unikátne sviečky vo forme kulinárskych špecialít: muffinov, tórt, zmrzlín či

на кулинарните ѝ специалитети – мъфини, торти сладоледи, шейкове. Росица все още не е намерила начин да популяризира творчеството си, опитала е например в магазин за ръчно изработени изделия в центъра на града, но без успех. Надяваме се, че свещите, които прави, ще ви харесат и заинтригуват и може би ще помогнем на Росица да направи популярни своите творения.

koktejllov. Rosica zatiaľ ešte nenašla spôsob, ako svoju prácu propagovať, vyskúšala napríklad reklamovať svoje výrobky v handmade obchode v centre mesta, ale bez úspechu.

Dúfame, že sa vám budú páčiť sviečky, ktoré vyrába a možno pomôžeme Rosici pri propagácii jej práce.

Последното, което решихме да споделим с вас, е разказът „Село под карантина“ на Ивайло Табаков. Благодарим на всички, които ни изпратиха творчеството си. Пожелаваме ви да сте все така изобретателни и нека въоръжението и тръпката от хобитата ви да стават все по-силни, а вие да сте все по-добри в това, което творите.

Автор: БКС

Posledné dielo, ktoré sme sa rozhodli zdieľať, je príbeh „Dedina v karanténe“ od Ivayla Tabakova.

Ďakujeme všetkým, ktorí sa zúčastnili výzvy a prezentovali svoju prácu. Prajeme vám, aby ste boli stále vynaliezaví a aby sa váš entuziazmus a vzrušenie upevnili a vy ste sa zlepšili v tom, čo vytvárate.

Autor: BKZ

СЕЛО ПОД КАРАНТИНА

Нощта обхвана цялата планина. От най-високите баири се виждаше само едно селце, скътано някъде в ниското. Падналият сняг осветяваше покривите и улиците, а от прозорците се виждаше лека светлина от запалените лампи. Голяма част от къщите бяха останали празни и без стопани, защото те не бяха вече между живите. Другите не живееха много близко. В една къща имаше семейство или самотен човек, а в следващите две – нямаше. Те се събираха на топло в хоремага. Сутрин сядаха на своето място и започваха да одумват всички. Обект на техните

DEDINA V KARANTÉNE

Noc pokrývala celú horu. Z najvyšších kopcov bolo vidno len jednu dedinu, schovanú v nížinách. Padajúci sneh osvetľoval strechy a ulice, a okná odrážali slabé svetlo z osvetlených lúčov. Väčšina domov bola prázdna a bez majiteľov, pretože už neboli nažive. Ostatní nežili v blízkom okolí. V jednom dome žila rodina alebo osamelý človek, v ďalších dvoch nebol nikto. Všetci sa zhromažďovali v teplom horemagu (hotel- reštaurácia- obchod). Ráno sa posadili na svoje miesta a začínali ohovárať. Predmetom ich klebiet boli deti obyvateľov dediny, ktorí už dávno žili v mestách. Ohováranie ich vedelo

клюки и сплетни бяха децата на хората от селото, които вече бяха в града. Техните приказки стигаха навсякъде и нищо не спираше сладките им раздумки. Тези разговори често предизвикваха и скандали, което си личеше от припряното приказване между тях. Селяните се отдалечиха помежду си, отношенията им много изстинаха, но продължиха да се занимават с клюки.

Една сутрин хората бяха насядали на столовете на средната маса в хоремага, където беше подредено за посетители. Собствениците специално бяха съединили няколко маси, за да може да се събират голяма част от селяните и гостите на селото. Не за всички имаше столове, но и за това намериха решение. Те сковаха няколко пейки и сега хората си знаеха местата. Заемаха си ги сутрин и ги освобождаваха следобед. До тогава всички клюки и новини бяха обсъдени и разпространени в селото. – Хей, Пено, разбра ли за дъщерята на Ристо? Развела се е! Остави оня хубав човек и си намерила друг – говореше пред всички Стоянка. – Кой ти каза, ма? – провикна се Жулиета от другия край на огромната маса.

Разговорът им беше прекъснат от една възрастна жена.

– Дека да седна? – попита една от клиентките.

Сутринта беше съвсем обикновена и протичаше по нормален начин. Никой не очакваше, че нещо може да се обърка и да промени живота им. Всички насочиха вниманието си към телевизора, за да чуят ранните новини. Тогава се появи един генерал, който обяви, че има два случая на коронавирус в България. Селяните останаха с широко отворени уста. Тогава Сийка се провикна:

– Чума, майчице, чума е дошла!

Всички я гледаха втрещено. Случаите с коронавирус бяха обявени след полунощ, а тогава цялото село спеше и никой не беше разбрал. Новината ги завари неподготвени и ги изплаши. Думите, че трябва да спазват социална дистанция, ги потресаха. Коронавирусът беше на път да промени тяхното ежедневие. Жените дадоха знак на мъжете си да тръгнат. Всички започнаха да се изнасят от хоремага. Прибраха се въщи и пуснаха телевизорите си, за да разберат какво ги очаква.

На следващия ден в хоремага бяха само собствениците, които обслужваха своите клиенти. Хората от селото идваха, пазаруваха хляб и още някакви необходими продукти и се прибираха въщи. Нямаше никой на площада и в хоремага. Те спазваха социална дистанция. Децата им донесоха маски, а другите си ушиха, за да се предпазят от страшната зараза. Една сутрин решиха да си вземат кафетата и да седнат на различни пейки.

– Пено, чуеш ли? – питаше Стоянка.

– Далечно си, мари, сестро! – провикна се Пена.

Отдалече се зададоха едни млади хора, каквито отдавна нямаше в селото. Жените, седящи на различни пейки, се спогледаха и завъртяха

вшаде доста, а нedaло са ни́чим застави́т. Тieto rozhovory vedeli často spôsobit' škandál, čoho dôkazom bol aj príliš vášnivý rozhovor. Dedinčania sa od seba vzdialili, ich vzťahy sa značne ochladili, ale naďalej sa ohovárali.

Jedného rána ľudia sedeli na stoličkách pri strednom stole v horemagu, pripravenom pre návštevníkov. Majitelia náročky spojili niekoľko stolov, aby sa mohla zhromaždiť veľká časť dedinčanov a hostí z dediny. Nie pre každého boli stoličky, ale našlo sa riešenie. Vystrojili niekoľko lavičiek a teraz každý človek poznal svoje miesto. Ráno si ho obsadili a popoludní ho oslobodili. Dovtedy totižto boli vydiskutovane klebety a správy.

-Hej, Peno, počul si o Ristoho dcére? Rozviedla sa! Nechala toho dobrého chlapa a našla si iného.- hovorila pred každým Stoyanka.

-Kto ti to povedal?- vykrikla z opačného konca obrovského stola Džulieta.

Ich konverzáciu prerušila staršia žena.

-Kam si môžeš sadnúť?- spýtala sa jedného zo zákazníkov.

Ráno bolo celkom bežné a normálne. Nikto neočakával, že sa niečo pokazí a zmení ich život. Každý nasmeroval svoju pozornosť na televíziu, aby si vypočul prvé správy. Tam sa objavil nejaký generál a oznámil, že v Bulharsku sú dva prípady koronavírusu. Dedinčanom spadla sánka. Potom Sijka zakričala:

-Mor, mamička, mor prišiel!

Každý na ňu zísal. Prípady koronavírusu boli ohlásené po polnoci, keď celá dedina spala a nikto o tom nič nevedel. Správa ich zastihla nepripravených a vystrašila ich. Slová o tom, že musia dodržiavať distanciu, ich šokovali. Koronavírus sa chystal zmeniť ich každodenný život. Ženy dali chlapom znak, že je čas ísť domov. Všetci začali horemag opúšťať. Ľšli domov k televízorom, aby zistili, čo ich čaká.

Nasledujúci deň boli v horemagu iba majitelia, ktorí zvyčajne obsluhovali zákazníkov. Ľudia z dediny prišli, kúpili si chlieb a nejaké iné potrebné produkty a šli domov. Na námestí ani v horemagu nebol nikto. Dodržiaval sa odporúčaný odstup. Niektorým obyvateľom priniesli deti z mesta rúška, iní si ich ušili sami, aby sa chránili pred hroznou infekciou. Jedného rána sa rozhodli dať si kávu a posadiť sa na rôzne lavičky.

-Peno, počuješ?- spýtala sa Stoyanka.

-Si ďaleko, Maria!- vykrikla Pena.

Zďaleka sa objavili nejakí mladí ľudia, ktorých v dedine dlho nebolo vidieť. Ženy, ktoré sedeli na rôznych lavičkách, sa na seba pozreli a otočili hlavu k cudzincom. Prišiel aj manžel Peni. Ponáhlal sa, aby si ku nej sadol na lavičku, ale jeho cestu skrížil mladý muž. -Strýko Pešo, som vnuk deda Done- vysvetlil chlapec.

Pešo ho okamžite spoznal a bol rád, že ho videl. V tej istej chvíli si spomenul na koronavírus a stiahol sa. Pokračoval s ním v rozhovore z diaľky.

- Ako sa máš, Dimčo? Kedy si prišiel?- spýtal sa ho Pešo.

Pena sa na neho vyčítavo pozerala a chcela kričať, že musí byť opatrný, ale sa hanbila a neurobila nič.

главите си към новодошлите. Зададе се и мъжът на Пена. Той бързаше да отиде при нея, за да поседи на пейката, обаче пътят му беше пресечен от един млад мъж.

– Чичо Пешо, аз съм на дедо Доне внук – провикна се момчето.

Пешо веднага го позна и се зарадва, че го вижда. В един момент се сети за коронавируса и се дръпна назад. От разстояние реши да говори с него. – Как си, Димчо? Кога дойде? – попита го Пешо.

Пена го гледаше с укор и искаше да се разкреши, че трябва да се пази. Стана ѝ неудобно и се въздържа. Тогава всички заслушаха разговора.

– Чичо Пешо, дойдохме, за да раздадем за дядо.

Днес се навършва една година от смъртта му и утре ще му изнасяме – обясни Димчо.

Пешо кимна с глава и го загледа. Той си мислеше, че прилича на дядо му Доне. Целият си беше като него. С тези тъмни като катран очи, с високия си ръст и стройна снага. Това момче беше като тополя.

– Не те ли е страх, чедо? – попита Пешо.

– Защо да ме е страх? От какво? – недоумяваше Димчо.

– Лоша болест има по хората. Може да се заразиш, може да ти се случи нещо.

Димчо се изсмя гръмогласно. Погледна Пешо и му каза:

– Чичо Пешо, нас, младите, не ни лови. Ние ще се разболеем, пък ще оздравеем. Виж ме – здрав и прав съм. Вие се пазете! За вас е най-страшна, защото разправят, че по-старите мори. Аз си имам имунитет и ще се оправя.

– Забравяш, че на пазара има и ярешки кожи!

Момчето трудно схвана думите на чичо Пешо. Позамисли се и чу, че неговите приятели се смеят.

– Добре, чичо Пешо, – проговори Димчо – ще се пазя! Утре елате на изнасянето на дядо.

– Чедо, мен ме е страх да се събирам с хората. Аз само с моята булка си седя. Пазя се. Там, като се съберем, се омешваме и загиваме. Не знаеш кой е здрав и кой е болен. Ние в село стриктно спазваме карантината. Гледай хората, че не се доближават един до друг, далеко стоят и даже не си думат.

– Какво искаш да кажеш? – попита Димчо. – Никой от селото ли няма да дойде?

– Аз ти казах, синко, че неподходящо време си избрал. Ние от чумата се пазим. Навсекъде е тая пущина и трябва да внимаваме.

– Тогава оставай със здраве, чичо Пешо.

Пешо му вдигна ръка и се насочи към Пена, която слушаше внимателно целия разговор.

– Пено, да се прибираме и да месим хлеб – подкани я той.

– Ти отнесе ли чувалчето с брашното? – погледна го с учудване.

– Всичко съм свършил. Вече няма и да излизаме. Дома хлеб ще си месим, цял чувал взех.

– Браво, мъжо! Далечно от хората и няма да се

Všetci len počúvali rozhovor.

- Strýko Pešo, prišli sme pohostiť za dedka. Dnes je rok po jeho smrti a zajtra si ho uctíme- vysvetlil Dimčo.

Pešo kývol a hľadel na neho. Pomyslel si, že vyzerá ako jeho starý otec Done. Bol ako on. S tými tmavými očami, vysoký a štíhly. Tento chlapec bol ako topoľ.

-Nebojíš sa, dieťa?- spýtal sa Pešo.

-Prečo by som sa mal báť? Čoho?- uvažoval Dimčo.

- Zlej choroby. Môžeš sa nakaziť, niečo sa ti môže stať.

Dimčo sa nahlas zasmial. Pozrel na Peša a povedal mu:

- Strýko Pešo, nás mladých tá choroba nechytá. Ochorieme a uzdravíme sa. Pozri sa na mňa, som živý a zdravý. Vy si musíte dávať pozor! Pre vás je tá choroba nebezpečná ba aj smrteľná. Ja mám imunitu a budem v poriadku.

- Zabúdaš, že na trhu sú popri baranej kože aj jahňacie.

Chlapec sotva pochopil slová strýka Peša. Zamyslel sa a počul, ako sa jeho priatelia smejú.

-Dobre, strýko Pešo,- povedal Dimčo- dám na seba pozor. Postarám sa o seba. Príďte zajtra na pohostenie.

- Dieťa, ja sa bojím stretávať sa s ľuďmi. Sedím len so ženou. Držím sa v bezpečí. Tam, kde sa zhromaždíme, pomiešame sa a zomrieme. Nevieš, kto je zdravý a kto chorý. My v dedine prísne dodržiavame karanténu. Pozri, ľudia sa ku sebe nepribližujú, stoja ďaleko a dokonca sa ani nerozprávajú.

- Čo tým myslíš?- spýtal sa Dimčo. -Nikto z dediny nepríde?

-Povedal som ti, synček, vybral si nesprávny čas. My sa chránime pred morom. Táto špina je všade a musíme byť opatrní.

-Tak zostaň v zdraví, strýko Pešo.

Pešo mu zamával a otočil sa k Pene, ktorá rozhovor pozorne počúvala.

-Peno, poďme domov miesiť chlieb- povedal.

-Vzal si vrece s múkou?- ohromene sa na neho pozrela.

-Všetko som spravil. Už viac nebudeme chodiť von. Chlieb budeme miesiť doma, vzal som celé vrece.

-Výborne, mužiček! Budeme sedieť ďaleko od ľudí a s nikým sa nebudeme stretávať. Do obchodu ísť tiež netreba, zásoby máme.

Pena a Pešo sa chytili za ruky a išli domov. Sedeli len doma a prestali chodiť von, sledovali, ako ľudia chodia na nákup a chvíľami odpočívajú na lavičkách. Po desiatej vždy boli doma a prísne dodržiavali každý zákaz, ktorý nadobudol účinnosť.

Autor: Ivaylo Tabakov

DVA BRATSKÉ JAZYKY

Keď otvoríme tabuľku príbuzenských vzťahov indoeurópskych jazykov, stretneme sa s niekoľkými lingvistickými rodinami vrátane románskej, germánskej jazykovej rodiny a slovanských "bratov a bratrancov". Len ako dodatok, v Bulharsku existuje veľa priaznivcov konšpiračnej teórie,

събираме с тях, няма да ходим в магазина, имаме си зимнина.

Пена и Пешо се хванаха под ръка и тръгнаха. Те се прибраха вкъщи и спряха да излизат. Само наблюдаваха как хората ходят да пазаруват и седат за кратко време на пейките. Прибраха се след 10 часа и стриктно спазваха всяка забрана, която влизаше в сила.

Автор: **Ивайло Табаков**

ДВА ЕЗИКА - БРАТЯ

Когато отворим таблицата с роднинските връзки на индоевропейските езици, се срещаме с няколко езикови семейства, сред които романската фамилия, германският род и славянските братя и братовчеди. Само като вметка, в България има много привърженици на конспиративната теория, че българският език не е славянски и че терминът „славянски“ е късно измислен от руснаците с политически цели. Те дори да са имали такива, думата е от 10. век и означава „хора на словото, такива, с които можеш да се разбереш“, за разлика например от немците, които са „неми“, не могат да говорят „нормално“ и разбираемо. Но както в разните науки има различни закони – биологични, физични и т.н., така в езикознанието има езикови закони и закономерности и според тях българският език е ни повече, ни по-малко славянски език. Заявявам това още в началото, за да сме наясно. Родството между южни, западни и източни славяни не може да бъде отречено.

По една от чертите западните и южните славяни имат общо развитие, за разлика от източните – групата „-ра“, „-ла“ в западните и южните езици се е запазила – глава, крава, брада, хлад, на изток е станало голова, корова, борода, холод, а полският език в случая се явява преходен и там се е появило „-ро“, „-ло“ - glowa, krowa. По други черти западните и източните славянски езици се различават от южните и така нататък. Схванахте ми идеята – в историческото си развитие тези езици – братя са вървели заедно и са били много близки векове наред, тяхната майка е бил праславянският общ език отпреди няколко хиляди години, а техният дядо е бил индоевропейският език отпреди няколко десетки хиляди години. И от този дядо са се запазили думи като „брат“, „сестра“, „майка“ – brother, sister, mother в английски, който е от германския клон. А от майката в наследство са останали много повече думички. Рибa, хляб, вода, тяло, ръка, река, море звучат еднакво във всички славянски езици.

После пристигат и разликите. И се заформят през последните около хиляда години. И тъй като

по дълга bulharský jazyk nie je slovanským jazykom a pojem „slovanský“ je neskorší, stvorený na politické účely ako výmysel Rusov. Aj keby tak Rusi chceli urobiť, slovo „Slovan“ je z 10. storočia a znamená „ľudia slova, alebo tí, s ktorými si rozumieme“, na rozdiel od Nemcov, ktorí sú „nemí“, t.j. nemôžu hovoriť „normálne“ a pochopiteľne pre Slovanov. Tak, ako v rôznych vedách existujú zákony- biologické, fyzikálne atď., tak aj v lingvistike existujú lingvistické zákony a zákonitosti a podľa nich bulharský jazyk nie je nič viac než slovanský jazyk. Uvádžam to hneď na začiatok, aby sme mali jasno. Nie je možné poprieť príbuznosť medzi južnými, západnými a východnými Slovanmi.

Západní a južní Slovania napríklad majú spoločnú črtu na rozdiel od východných a to vývoj skupiny „-ra“, „-la“. V západných a južných slovanských jazykoch je táto skupina zachovaná- „glava“/ hlava, krava, brada, chlad, naopak na východe sa to transformovalo v „golova“, „korova“, „boroda“, „holod“. Poľský jazyk je v tomto prípade prechodný a objavilo sa v ňom „-ro“, „-lo“- glowa, krowa. V iných prípadoch sa západné a východoslovanské jazyky líšia od južných, atď. Pochopili sme hlavnú myšlienku- vo svojom historickom vývoji tieto jazyky vždy boli blízko seba, ich „materou“ bol praslávsky spoločný jazyk, ktorý existoval pred tisíckami rokov a praded- indoeurópsky, pred desiatkami tisícok rokov. A od tohto „pradedu“ si jazyky zachovali slová ako „brat“, „sestra“, „matka“ alebo brother, sister, mother v angličtine, jazyk z germánskej skupiny jazykov. A oveľa viac slov zostalo po „materi“. Ryba, chlieb, voda, telo, ruka, rieka, more znejú rovnako vo všetkých slovanských jazykoch.

Potom prichádzajú rozdiely, ktoré sa vyvíjali za posledných tisíc rokov. A keďže slovanské národy sú mierumilovné, vinári a poľnohospodári, ostatné kmene v okolí zanechali svoje stopy a naše jazyky sú toho dôkazom. Susedia Slovákov boli Nemci a Maďari, kmene s cisárskymi ambíciami, Bulhari susedili s Grékmi a Turkami, ktorí majú nároky na dedičstvo byzantskej a osmanskej ríše. A naše „malé“ národy a jazyky sa nachádzajú v labách agresívnych dobyvateľov a vykorisťovateľov.

Najväčšou zmenou v bulharskom jazyku je zánik pádov. Existujú stopy po datíve, akuzatívne a inštrumentáli, ale sú iba svedectvom a dôkazom o pôvode. Bulharčina sa stáva viac analytickým jazykom než iné slovanské jazyky, ktoré sú syntetické. Syntetickosť v jazykoch možno vysvetliť tak, že slová menia zmysel dodaním morfému alebo spájaním dvoch alebo troch slov, ako je to napríklad v nemčine. Analytickosť je opačný jav, jednotlivé morfémy sú samostatné slová a samotné slovo nemení svoj význam v rôznych službách vo vete. Tieto dva smery sa považujú za protiklady, ale v skutočnosti sú to rôzne cesty rozvoja. A keďže jazyky sú živou hmotou, nič v nich nezmizne jednoducho, ale vždy na úkor niečoho iného. Dúfam, že to nie je príliš komplikované pochopiť. Teraz sa dostávam aj k účelu svojho vysvetlenia.

V jazyku sa odráža charakter. Syntetický nemecký

славянските народи са миролюбиви и кротки, винопроизводители и земеделци, всякакви други племена в съседство са оставили своите белези, а езиците ни са свидетелство за това. За словациите съседи са били немци и унгарци, все племена с имперски амбиции, за българите съседи са гърци и турци, които исторически също имат претенции за наследници на Византийската и Османската империя. И нашите „мънички“ народи и езици се оказват в лапите на агресивни завоеватели, експлоататори и хитреци.

Най-голямата промяна в българския език е изчезването на падежната система. Има някакви остатъци от дателен, винителен и творителен падеж, но те са само свидетелство и доказателство за произхода. Превръща се българският в по-аналитичен език от останалите славянски, които си остават по-синтетични. Синтетичността в езиците може да се обясни като повече значения в една дума, благодарение на прилепването на морфеми към нея или директното свързване на две, три и повече думи в една, както е в немския. Аналитичността е обратното явление, отделните малки морфемички са отделни думи и самата дума не изменя много своята форма в различните си служби в изречението. Двете посоки се схващат като противоположности, но всъщност са различни пътища на развитие. И тъй като езиците са живи материали, в тях нищо не изчезва просто така, а винаги е за сметка на появата на друго нещо. Надявам се, не е твърде сложно за разбиране, сега стигам и до целта на обясненията си.

В езика се отразява характерът. Синтетичният немски език е повлиял върху синтетичния словашки и педантичната точност при изпълнението на всяка една работа се е предала от немския характер върху словашкия. И като леко отклонение – днес, 18 април, случаите на заразени с Ковид-19 в Словакия са около с 200 повече отколкото в България и тази тенденция се запазва от около месец насам. Преди това случаите в България бяха малко повече. Тогава словациите приеха правилото за задължително носене на маски навсякъде, а българите въведоха тази мярка около месец по-късно. В България въпреки правилото често могат да бъдат видени хора без маски, докато в Словакия то се спазва стриктно и всяко документирано неспазване се качва от бдителни хора в социалните мрежи. Изводът, който правя, е свързан и с темата ми за езиците ни. Няма пряко доказателство, че маските помагат и предпазват и сравнението на заразата в България и Словакия също подкрепя това твърдение. Словациите обаче ще си останат все така дисциплинирани, а българите ще бъдат все така лахостайни и това няма да има отражение върху крайния резултат от епидемията. Исторически така са се развили нещата.

И за сметка на падежната система в българския език са се развили множеството минали глаголни

язык овplyvnil slovenčinu a dôkladnosť pri vykonaní každej práce sa preniesla z nemeckej povahy na slovenskú. A trochu odbočíme od témy- днес, 18. априла, је на Slovensku infikovaných vírusom Covid 19 o 200 viac ako v Bulharsku a tento trend sa udržiava približne mesiac. Pred tým bolo prípadov v Bulharsku o niečo viac. Slováci prijali nariadenie povinného nosenia rúšok a Bulhari zaviedli toto opatrenie približne o mesiac neskôr. V Bulharsku je napriek nariadeniu často vidieť ľudí bez rúšok, zatiaľ čo na Slovensku je to prísne dodržiavané a akékoľvek zdokumentované nedodržiavanie predpisov zverejňujú ostražitiť ľudia na sociálnych sieťach. Záver, ku ktorému som dospel je spojený aj s našou témou. Neexistuje žiadny priamy dôkaz o tom, že rúška pomáhajú a chránia, a toto tvrdenie podporuje aj porovnanie infekcie v Bulharsku a na Slovensku. Slováci však zostanú naďalej disciplinovaní a Bulhari budú lahostajní, pričom nemáme žiadny vplyv na konečný výsledok. Takto sa veci historicky vyvinuli.

A na úkor systému pádov sa v bulharskom jazyku vyvinulo mnoho minulých gramatických časov. Pre Slovákov sú veci jasné a jednoduché- práca buď bola vykonaná v minulosti, vykonáva sa v súčasnosti alebo sa bude vykonávať v budúcnosti. Tri gramatické časy, ktoré úplne uspokojujú potrebu presnosti. Pozrite sa však na nás Bulharov vtedy keď sa musíme za niečo ospravedlniť alebo nechceme niečo spraviť. Teraz pre prekladateľa bude veľkou výzvou preložiť naše minulé časy. Na začiatok máme Aorist (dokonavý minulý čas) a Imperfektum (nedokonavý minulý čas). Tu by sme mohli skončiť: vykopal som- Aorist a kopal som- Imperfektum. V druhom prípade nevieme kedy bol proces ukončený a ako dlho trval. To nám ale nestačí a preto sme pridali 4 minulé a 1 budúci gramatický čas, len tak pre luxus. Tieto časy sa dajú len ťažko vysvetliť v inom jazyku. Perfektum (neurčitý minulý čas)- dej sa skončil v minulosti a má určitý výsledok. Plusquamperfectum (predprítomný minulý čas)- čin bol vykonaný pred iným činom alebo momentom v minulosti. Futurum praeteriti (budúci čas v minulosti)- vyjadruje dej, ktorý mal byť dokončený v určitom okamihu v minulosti. Ďalšie dva časy sú Futurum exactum praeteriti (predprítomný budúci čas v minulosti) a jednoduchý Futurum exactum (predprítomný budúci čas). Nebudem ich teraz vysvetľovať, pretože nastane strašný chaos a dokonca aj moji študenti ich ťažko chápajú na teórii.

V praxi ich však všetci Bulhari používajú pravidelne. A držíme sa ich. Príďte, aby som vám vysvetlil, kedy, ako a prečo sa nám niečo nepodarí spraviť. Toto je, samozrejme, vtip. Ale v každom vtipe je aj trochu pravdy, však?

Autor: **Nikolay Fenerski**

времена. При словаците нещата са ясни и прости – една работа или е била свършена в миналото, или се върши в момента, или ще се свърши в бъдеще – три глаголни времена, които напълно задоволяват нуждата от точност. Обаче елате ни вижте в България, когато трябва да се оправдаем, че едно нещо не ни се е получило или не искаме да го направим. И сега за преводача ще бъде голямо предизвикателство да ви преведе допълнителните ни минали времена. Имаме за начало минало свършено и минало несвършено и можеше цялата история да приключи дотук: копах – свършено време, копаех – несвършено време. В това второто не се знае дали процесът е бил приключен. Обаче не им стига това на нашенци, а добавили още 4 минали и 1 бъдеще глаголно време за разкош. Тези времена трудно могат да се предадат на друг език. Минало неопределено време – действието просто е приключило в миналото и има някакъв резултат. Минало предварително време – става въпрос за някакво действие, което е извършено преди друго действие или момент в миналото. Бъдеще време в миналото – говори се за действие, което е предстояло да бъде свършено спрямо някакъв момент в миналото. Останалите две времена са бъдеще предварително време в миналото и просто бъдеще предварително време. Няма да ги обяснявам сега, защото плетеницата ще стане страшна, а дори учениците ми в училище трудно ги разбират като теория.

На практика обаче всички българи си ги ползват редовно времената. И държим на тях. Елате да ви обясним кога, как и защо не ни се е получило нещо или няма да ни се получи. Това, разбира се, е шега. Но във всяка шега има и тротичка истина, нали?

Автор: **Николай Фенерски**

ДЕН НА БЪЛГАРСКАТА ПРОСВЕТА И КУЛТУРА И НА СЛАВЯНСКАТА ПИСМЕНОСТ

Въпреки обстоятелствата, успяхме и тази година да почетем празника на българската просвета и култура и на славянската писменост.

Както всяка година, събитието се проведе при паметника на св. св. Кирил и Методий пред църквата Svätý kríž в Девин. Монсеньор Гавенда приветства всички гости и изрази радостта си да види толкова хора на празника, въпреки епидемиологичната ситуация.

Участие взеха и представителите на всички български институции в Словакия.

Г-жа Виктория Меламед, извънреден министър на България в Словакия, изнесе приветствено

DEŇ BULHARSKÉHO VZDELANIA, KULTÚRY A SLOVANSKEJ PÍSMONOSTI

Napriek okolnostiam sa nám aj tento rok podarilo osláviť sviatok bulharského vzdelania, kultúry a slovanskej písomnosti.

Rovnako, ako každý rok, sa podujatie konalo pri pamätníku sv. Cyrila a Metoda pred kostolom Svätého kríža v Devíne.

Mons. Gavenda privítal všetkých hostí a vyjadril svoju radosť z toho, že na oslave sa zúčastnilo tak veľa ľudí, a to napriek epidemiologickej situácii.

Na oslave boli prítomní aj predstavitelia všetkých bulharských inštitúcií na Slovensku.

Pani Viktoria Malamed, mimoriadna a splnomocnená ministerka Bulharska na Slovensku mala uvítací prejav. BKI zastupovala pani Vanya Radeva a pani Denica Sekulička, predsedníčka BKZ a organizátorka podujatia nám porozprávala viac o sviatku. Drahými hosťami na oslave boli študenti BSOU „Christo Botev“ pod vedením p. Daniely Dojmovej a veľká časť učiteľov.

слово. Г-жа Ваня Радева представляваше БКИ, а г-жа Деница Секуличка, председател на БКС и организатор на срещата, произнесе слово по случай празника. Скъпи гости имаше от БСУ „Христо Ботев“ начело с г-жа Даниела Дойнова и голяма част от учителски екип.

Тази година, за съжаление, честванията не се осъществиха по традиционния начин. Нямаше нито концерт, нито изложба или друго подобно мероприятие, с които сме свикнали. Въпреки всичко сме щастливи, защото се събрахме сериозен брой хора. Макар и с маски, бяхме обединени и развълнувани, а след като положихме цветя и венци на паметника, изпяхме дружно „Върви, народе възродени“ и се разделихме с увереността, че скоро ни чакат и по-светли дни.

Автор: **Любен Русев**

Tento rok sa, bohužiaľ, oslavy nekonali tradičným spôsobom. Nekonal sa žiadny koncert, výstava alebo iná podobná udalosť, na ktorú sme zvyknutí. Napriek tomu sme radi, pretože sa zhromaždilo pomerne veľa ľudí. A aj keď všetci mali na sebe rúška, cítili sme sa

zjednotenými a nadšenými a po položení kvetov a vencov pri pamätníku sme spolu zaspievali „Върви народе възродени“. Rozlúčili sme sa s istotou, že čoskoro budeme mať krajšie a šťastnejšie dni.

Autor: **Lyuben Rusev**

КАК СЕ СПРАВЯ БЪЛГАРСКАТА ДЕТСКА ГРАДИНА ПО ВРЕМЕ НА ПАНДЕМИЯ

Призванието на педагозите е да бъдат винаги готови да вършат своята работа добре. Затова и сега, по време на пандемията, всички ние, детските учителки от Българската частна детска градина, работихме според своите способности и възможностите, които ни предлага спецификата на възрастовата граница на нашите деца. С оглед на факта, че възрастта между 3 и 6 години изисква в най-голяма степен пряк контакт между учител и деца, нашата задача се оказа доста по-сложна за изпълнение. Няма как да обясниш на едно 3-годишно дете защо цветовете имат разнообразни цветове, ако не го погледнеш в очите, не му се усмихнеш или не го погалиш по малката детска главица. Въпреки това ние положихме всички възможни усилия, за да сме в контакт с нашите възпитаници и техните родители.

Какво успяхме да направим? В рамките на изученото по български език си припомнихме наименованията на различни плодове и зеленчуци, като ги групирахме според цветовете. В тази връзка на сайта качихме песничката „Зеленчуци, който не яде“. С помощта на образователно видео посветихме вниманието си на цветовете. По случай Великден в Словакия показахме на децата как могат сами в домашни условия да си направят пексесо, като използват темата за настъпващия празник. Последва отбелязването на Великден и съпътстващите го празници в България – Лазарица и Цветница. На страницата на нашата градина публикувахме снимки и запознахме словашките семейства с българските традиции и обичаи. И всичко това – в съпровод с прекрасните български народни песни.

Празниците отшумяха и темата за пролетното събуждане на света около нас отново беше на дневен ред. Растителен свят, разнообразие на животинския свят, песнички, в които се пее за детските игри, топлината на слънцето... Стараехме се да направим престоя въпреки по-малко скучен и в същото време ползотворен. Кратък урок помогна на децата да се научат да правят вкусни и оригинални салати, като в същото време затвърдявахме наученото. Дойде време да покажем и красотата на България – снимки на природни забележителности, музеи, градове с минало, придружени с кратки обяснения. Припомнихме си названията на месеците и дните от седмицата на български език, пяхме песнички за тях, броихме. Поговорихме си за животните в гората, на полето и отново пяхме... Ето че дойде и Гергьовден, попяхме и се приготвихме да посрещнем празника на мама – рисувахме сърца, украсихме камъчета, рецитирахме стихчета на

АКО СИ ПОРАДИЛА BULHARSKÁ ŠKÔLKA POČAS PANDÉMIE

Poslaním vychovávateľov je byť vždy pripravený dobre vykonávať svoju prácu. Preto aj v súčasnosti, počas pandémie, všetci my učiteľia detí z bulharskej súkromnej materskej školy, sme pracovali podľa našich schopností a možností, ktoré nám ponúka špecifikum vekovej hranice našich detí. Tým, že detičky sú vekovo medzi 3. a 6. rokom, čo vyžaduje priamy kontakt medzi učiteľom a deťmi, sa naša úloha ukázala byť oveľa zložitejšia. Neexistuje spôsob, ako vysvetliť 3-ročnému dieťaťu, prečo kvety majú rôzne farby, ak sa mu nepozriete do očí, neusmejete sa na neho a nepohládkaťte po hlavičke. Vynaložili sme však maximálne úsilie, aby sme boli v kontakte s našimi žiakmi a ich rodičmi.

Čo sa nám podarilo urobiť? V rámci toho, čo sa študovalo v bulharčine, sa nám podarilo pripomenúť si názvy rôznych druhov ovocia a zeleniny, ktoré boli zoskupené podľa farieb. V tejto súvislosti sme si stiahli a vypočuli aj pesničku „Kto neje zeleninu“. Nasledovalo zopakovanie farieb pomocou vzdelávacieho videa. V súvislosti s Veľkou nocou na Slovensku sme ukázali deťom, ako si môžu doma vyrobiť vlastné pexeso používajúc tému prichádzajúceho sviatku. Nasledovala oslava veľkonočných sviatkov a bulharských sviatkov-Lazarovden, Cvetnica (kvetná nedeľa). Na stránke našej škôlky sme zverejnili fotografie, predstavili sme bulharské zvyky a tradície slovenským rodinám. Všetko to bolo sprevádzané našimi úžasnými ľudovými piesňami.

Sviatky skončili a téma jarneho prebudenia sveta okolo nás bola späť na dennom poriadku. Svet rastlín, rozmanitosť živočíšneho sveta, piesne, v ktorých sa spieva o detských hrách, teplo slnka... Snažili sme sa, aby bol pobyt doma menej nudný a zároveň plodný. Krátka prednáška pomohla deťom naučiť sa pripravovať chutné a originálne šaláty a upevňovať znalosti, ktoré nadobudli. Prišiel čas ukázať aj krásu Bulharska-fotografie prírodných pamiatok, múzeí, miest s minulosťou. To všetko bolo sprevádzané krátkymi vysvetleniami. Pripomenuli sme si názvy mesiacov a dní v týždni v bulharčine, spievali sme o nich piesne, počítali sme, hovorili sme o zvieratách v lese, na poli... Prišiel aj Deň sv. Juraja, spievali sme a pripravovali sme oslavu Dňa matiek-maľovali sme srdcia, zdobili sme kamienky, recitovali verše po slovensky, spievali sme pesničku „Mamine šaty“. Pokračovali sme v učení sa nových vecí- ako nakresliť myš, ako si vyrobiť domáci futbal. Hádali sme hádanky, vyrábali krásne knižky v mesiaci kníh. Objavili sme kúzlo bulharských ľudových krojov, naučili sa bulharskú abecedu, predstavili deťom dielo Sv. Cyrila a Metoda. Spolu sme spievali ľudovú pieseň „Kalino, Rado“. Maľovali sme tampónmi, vyrobili veselú dúhu, hru s loptičkami, naučili sa verše po slovensky, maľovali s prstami, predstavili deťom zvieratá na farme,

словашки. Изпяхме с песничката „Роклята на мама“. Продължихме да учим нови неща – как се рисува мишка или как да си направим домашен футбол. Отгатвахме гатанки, изработихме красиви книжки за Седмичата на книгата. Открихме магията на българските народни носии, научихме българската азбука, представихме на децата делото на Кирил и Методий. Заедно запяхме народната песен „Калино, Радо“. Рисувахме с тампони, направихме весела дъга и игра с топчета, научихме стихчета на словашки, рисувахме с пръсти. Запознахме още децата с животните във фермата, с производството на мляко и сирене, показахме им с видео разходка как растенията се съживяват за нов живот през пролетта. Отбелязахме Международния ден на шегата и се запознахме с домашния любимец на Луцка, която заедно със своята сестра ни показа един страхотен танц.

Наред с всичко това нашите най-големи деца се стараеха да развиват своята фина моторика, за да се подготвят за училище. Те имаха на разположение и работни листове в PDF формат на страницата на детската градина.

Реализацията на всички тези дейности беше възможна благодарение и на отговорните родители, които осигуриха достъп на децата до интернет и изпълниха със смисъл нашите усилия. И докато всички заедно така добре работехме, дойде време да се срещнем отново в детската градина на първи юни.

Автор: **Петранка Илиева**

УСПЕШНО ЗАВЪРШИ УЧЕБНАТА ГОДИНА В БСУ „ХРИСТО БОТЕВ“

От 16 март в Българското училище „Христо Ботев“ в Братислава се въведе дистанционно обучение, наложено от обявеното извънредно положение заради разпространението на COVID-19. Учителите започнаха да обучават учениците онлайн, като още от първия ден успяха да обхванат всички деца. Класните ръководители се заеха със задачата да оформят групите за дистанционна работа на класовете. Преподавателите събраха децата във виртуални класни стаи. Наложиха се за една нощ всички да се научат да работят дистанционно и да се свържат с учениците чрез избрана от тях платформа. В началото никой не си представяше, че това обучение ще продължи дълго време. От тогава до края на учебната година се включихме в новия стандарт – онлайн училище. Дистанционното обучение лесно намери място в практиката на Българското средно училище „Христо Ботев“.

Сигурно си мислите, че е лесно? Може би се питате как преминава денят на българския учител, който учи децата онлайн? Не се заблуждавайте,

процесът на производство на продукти от мляко – сирене, jogurtov. Pomocou video-prechádzky sme deťom ukázali, ako rastliny ožívajú na jar. Oslávili sme spolu Medzinárodný deň vtipov, zoznámili sme sa s Luckiným maznáčikom a Lucka spolu so sestrou nám ukázali skvelý tanec.

Spolu s tým všetkým sa naše najstaršie deti snažili rozvíjať svoje jemné motorické zručnosti, aby sa pripravili na školu. Na webovej stránke materskej školy mali k dispozícii aj pracovné hárky vo formáte PDF.

Všetky tieto aktivity boli možné vďaka všetkým zodpovedným rodičom, ktorí deťom poskytli prístup na internet a naplnili význam nášho úsilia.

A kým sme to všetko robili, nastal čas sa znovu stretnúť v materskej škole 1. júna.

Autor: **Petranka Ilieva**

ÚSPEŠNÝ KONIEC ŠKOLSKÉHO ROKU NA BSOU „CHRISTO BOTEV“

Dňa 16. marca sa v bulharskej škole Christo Botev v Bratislave zaviedla dištančná metóda vzdelávania, ako výsledok vyhláseného výnimočného stavu spojeného s šírením ochorenia COVID-19. Učitelia začali vzdelávať študentov on-line a od prvého dňa sa im podarilo osloviť všetky deti. Triedni učitelia prevzali úlohu vytvárania skupín na diaľkovú prácu v triedach a zhromaždili deti vo virtuálnych učebniach. Za jednu noc sa každý musel naučiť pracovať na diaľku a spojiť sa so študentmi prostredníctvom platformy podľa vlastného výberu. Spočiatku si nikto nepredstavoval, že toto

školenie bude trvať dlho. Od tej doby do konca školského roka sme sa pripojili k novému štandardu on-line školy. Dištančné vzdelávanie ľahko našlo svoje miesto v praxi bulharskej strednej školy „Christo Botev“.

Asi si myslíte, že je to ľahké. Možno sa čudujete,

че е толкова лесно. Не напразно се публикуваха материали за „прегриването“ на учителите и за тяхната денонощна работа, свързана с подготовка, преподаване на материала и проверка на домашната работа. Онлайн обучението не е само удобно седене на дивана, пиене на кафе и липса на пряк контрол. То е стъпка към бъдещето, която е много ценна и ще се превърне в стандарт. Вече няма да прекъсваме учебния процес при грипни ваканции, тъй като учениците ще продължат да учат въпреки онлайн. Благодарение на тази стъпка учениците не изгубиха учебен материал и се спаси цялата учебна година.

В началото работата на учителите беше насочена към затвърждаване на знанията и преговор на материала с учениците. Според указанията на МОН редуваха синхронната форма с асинхронна, задаваха повече проекти, изпращаха нови уроци с обяснение и упражнения, проверяваха стотици домашни, защото направените задачи бяха гаранция за научен материал. Немалко педагози бяха дежурни нонстоп по телефона, по месинджър или в друга платформа да обясняват задачи, да дават съвети и да провеждат индивидуални консултации с някои ученици.

Деца, от своя страна, свикнаха да разлистват електронни учебници и да пишат всичко в електронен формат. Те също изпитаха затруднения да се включат в платформите, избрани от учителите. За тях всичко беше ново, но с общи усилия се постигнаха чудеса.

В началото всички си мислеха, че онлайн обучението означава да си седиш въпреки и да слушаш гласа на госпожата или да се преструваш, че четеш. Но изведнъж учениците поискаха да се върнат в училище, защото там учителят им „смила“ информацията и не са толкова самостоятелни и натоварени, когато са онлайн. Трудно се осъществява и специфичната връзка между учителя и неговите ученици. Изводът е, че подобният вариант е обучението в училище, където материалът се възприема по-бързо.

След приключване на урока учениците продължаваха да общуват помежду си. Те се чуваха, играеха компютърни игри, но им липсваха пакостите, игрите по време на междучасието и дори преписването на домашните преди съответния час. Деца започнаха да губят връзката с хората и с природата. Чрез онлайн връзка не биха могли да се създадат същите моменти, както, когато са заедно. Учителите и ръководството на БСУ се опита да се съобрази с натовареността на учениците и с работата на родителите. Някои от тях започнаха да работят от въпреки и във всяка стая бяха ситуирали по един компютър, за да не си пречат. Друга трудност имаша семействата с повече от едно дете, тъй като е неудобно да се провеждат едновременно два часа и да не си пречат. Случваше се също интернет връзката да прекъсне, устройствата да се ъпдейтват

ako prebieha deň bulharského učiteľa, ktorý učí deti on-line. Nenechajte sa zmiast, že je to také ľahké. Materiály o prepracovaných učiteľov a o ich nepretržitej práci spojenej s prípravou, výučbou a kontrolou domácich úloh neboli zverejňované zbytočne. On-line tréning nie je len príjemné posedenie na gauči, pitie kávy a nedostatok priamej kontroly. Je to krok do budúcnosti, čo je veľmi cenné a stane sa štandardom, pretože počas chrípkových prázdnin už nebudeme prerušovať proces učenia a študenti budú naďalej študovať doma on-line. Vďaka tomuto kroku študenti nestratili žiadne vedomosti a podarilo sa im zachrániť celý školský rok. Na začiatku bola práca učiteľov zameraná na upevnenie vedomostí a zopakovanie materiálu so študentmi. Podľa pokynov ministerstva školstva sa striedali synchrónna forma vzdelania s asynchrónnou, študenti dostávali viac projektov, mali viac hodín, skontrolovali sa stovky domácich úloh, pretože to bola garancia dosiahnutých vedomostí. Mnoho pedagógov bolo v nepretržitom spojení na telefóne, Messengeri alebo inej platforme, aby mohli vysvetliť úlohy, poradiť alebo konzultovať so študentmi.

Deti sa naopak naučili listovať elektronické učebnice a písať všetko v elektronickej podobe. Bolo pre nich tiež ťažké integrovať sa do platforiem, ktoré si vybrali učelia. Všetko pre nich bolo nové, ale spoločným úsilím dosiahli zázraky.

Všetci si spočiatku mysleli, že on-line vzdelávanie znamená sedieť doma a počúvať hlas pani učiteľky alebo predstierať, že čítaš, ale zrazu sa študenti chceli vrátiť do školy, pretože tam ich učiteľ spracováva informáciu a nie sú natoľko nezávislí a zaneprázdnení ako on-line. Špecifické spojenie medzi učiteľom a jeho študentmi je tiež úplne iné. Záver je, že lepšou možnosťou je študovať v škole, kde je materiál vnímaný rýchlejšie.

Po hodine žiaci pokračovali vo vzájomnej komunikácii. Volali si, hrali spolu počítačové hry, chýbalo im však vystráhanie, hry počas prestávky a dokonca aj odpisovanie domácich úloh pred začatím hodiny. Deti začali strácať kontakt s ľuďmi a prírodou. On-line pripojenie nedokázalo vytvoriť rovnaký pocit, ako keď boli spolu.

или да възникне техническа грешка. Родителите бяха на разположение и винаги помагаша на своите деца. Те се включиха много активно в онлайн обучението, като осъществяваха контрол на получените и изпратени домашни работи. Подобри се и връзката между учителя и родителя. Те наблюдаваха учебния процес, разбраха колко трудна е работата на педагозите, оцениха ги.

Най-притеснени от онлайн обучението бяха учениците, които имаха изпит тази година. Това бяха седмокласниците и зрелостниците. Националното външно оценяване се отмени за учениците от 4. и 10. клас. Особено важни бяха държавните зрелостни изпити за учениците от 12. клас. Те се явиха на

ДЗИ по български език и литература, а за втори задължителен ДЗИ избраха английски език или философия. Всички се справиха успешно с това изпитание и в Българското училище се дипломираха седем дванадесетокласници. Възпитаниците на училището ще учат в Техническият университет в Братислава, в Университета „Коменски“ в Братислава и един ученик е приет в университета в Дания. Седмокласниците се явиха на НВО по български език и литература и по математика. Въпреки допълнителните трудности, които се появиха заради необходимостта децата да се подготвят чрез дистанционно обучение, всички се справиха добре на изпита.

Дейността на Педагогическия съвет на БСУ „Христо Ботев“ също трябваше бързо да се пренасочи в дистанционна среда и беше организирана онлайн чрез платформата „Майкрософт тиймс“. Директорът на училището г-жа Даниела Дойнова съдейства на всички учители да си направят акаунти. Тя обявяваше предварително в календара на платформата кога ще има заседание на Педагогическия съвет и какъв ще бъде дневният ред. Чрез тази връзка между учителите се споделяха добри педагогически практики за дистанционния начин на работа.

Учебната година завърши успешно за учителите и учениците от БСУ „Христо Ботев“. Този опит е безценен, макар че нищо не може да замести реалната класна стая, в която учениците разбират и усвояват материала много по-добре и работят със своето темпо. Училището онлайн е стъпка напред, защото това е новият стандарт, който тествахме и осъществихме успешно. Уверени сме, че всички иновации са приложими в училище.

Автор: БСУ „Христо Ботев“

Учители а ведение BSOU sa snažili vyhovieť pracovnej záťaži študentov a rodičov. Niektorí z nich museli pracovať z domu a v každej miestnosti mali počítač, aby si nezavadzali. Rodiny s viac ako jedným dieťaťom mali ďalšie ťažkosti, pretože museli riešiť dve rôzne hodiny naraz a snažiť sa neprekázať jeden druhému. Stalo sa tiež, že pripojenie na internet bolo prerušené, zariadenia boli aktualizované alebo došlo k technickej chybe. Rodičia boli k dispozícii a vždy pomáhali svojim deťom. Veľmi aktívne sa zúčastňovali na on-line školení, kontrolovali prijaté a odoslané domáce úlohy. Zlepšil sa vzťah medzi učiteľom a rodičom. Rodičia sledovali proces vzdelávania a pochopili, aká náročná je práca pedagógov.

Študenti, ktorí sa tento rok zúčastnili skúšky, sa najviac obávali on-line vzdelávania. Boli to siedmci a absolventi. Externé národné hodnotenie bolo zrušené pre študentov 4. a 10. ročníka. Obzvlášť dôležité boli štátne maturitné skúšky pre študentov 12. ročníka, ktorí sa zúčastnili maturit z bulharského jazyka a literatúry a ako druhú povinnú skúšku si vybrali anglický jazyk alebo

filozofiu. Všetci úspešne zvládli túto skúšku a sedem študentov absolvovalo bulharskú školu. Absolventi školy budú študovať na Technickej univerzite v Bratislave, na Univerzite Komenského v Bratislave a jeden študent je prijatý na univerzitu v Dánsku. Študenti 7. ročníka sa zúčastnili skúšky z bulharského jazyka a literatúry a matematiky. Napriek ťažkostiam, ktoré sa vyskytli v dôsledku potreby detí pripraviť sa pomocou diaľničného vzdelávania, sa pri skúške darilo všetkým.

Činnosť Pedagogickej rady BSOU „Christo Botev“ sa musela rýchlo presmerovať a zorganizovať svoju prácu v on-line režime prostredníctvom platformy Microsoft Teams. Riaditeľka školy, pani Daniela Dojnová, pomohla všetkým učiteľom pri vytváraní účtu. Vopred oznámila v kalendári platformy, kedy bude zasadnutie pedagogickej rady a aký bude program. Prostredníctvom tohto spojenia sa učители podelili o dobré pedagogické postupy pre prácu na diaľku.

Školský rok sa pre učiteľov a študentov BSOU „Christo Botev“ úspešne skončil. Táto skúsenosť je neoceniteľná, hoci nič nemôže nahradiť skutočnú triedu, v ktorej študenti oveľa lepšie ovládajú materiál a pracujú svojím vlastným tempom. On-line škola je však krokom vpred, pretože je to novinka, ktorú sme úspešne otestovali a implementovali. Sme presvedčení, že v škole sú použiteľné všetky inovácie.

Автор: BSOU „Christo Botev“

ДА УЧИШ ОТ ДИВАНА, ИЛИ КАКВО ПРАВИХМЕ ПО ВРЕМЕ НА КАРАНТИНАТА

Началото на новия семестър не ни изненада по никакъв начин, посрещна ни отново същата сграда на Университета, същите аудитории, същите хора, наистина нищо необикновено. Скоро след това обаче се озовахме въщи с озадачени лица, в очакване на допълнителни нареждания. Интернетът, лаптопът, мобилните телефони и таблетите станаха най-верните ни помощници и само чрез тях поддържахме обучението си и връзката със света. Благодарение на комуникационната платформа MS Teams успяхме да продължим обучението си, макар и по доста необичаен начин. Определено това разнообрази учебната година и като че ли имаме усещането, че нищо не се е случило, че всичко е както преди. Въпреки модерното време, в което живеем, ние се запознавахме с целия този начин на преподаване и свиквахме с последвалите поправки и нововъведения. Ситуацията си имаше и своите плюсове. Така например можехме да се разберем в колко часа да започне урокът, „пътят до Факултета“ също не беше дълъг и всичко се случваше сред домашен уют, с чаша кафе или чай в ръката. От друга страна, не приемахме добре струпването на задачи и домашни, недостига на литература, липсата на контактна форма на обучение и необходимостта от ежедневен режим, който трябваше сами да си изградим, и с изкушаващото усещане за свободно време да не занемаряваме работата си. При всички случаи старанието от страна на преподавателите и студентите непрекъснато нарастваше и постепенно всички свикнаха.

В същото време се опитвахме да оживим онлайн обучението и да разнообразим мрачните дни на карантината, прекарани над купища хартия и пред мониторите. Една от удачните идеи беше за групов разговор между студенти от университетите в Любляна, Словения и в Братислава, Словакия, воден от българските им лектори. Тази среща, за която предварително се подготвихме, беше посветена на св. св. Кирил и Методий. Идеята намери положителен отзвук. Събитието се проведе на 19 май 2020 г. и освен интересната тема то беше изключително и заради срещата на студенти от различни страни, говорещи на различни езици, но обединени от българския език. По време на видеоразговора проследихме редица теми – от основните въпроси кои са Светите братя, коя азбука са създали и защо отиват в Рим до анкетата „Най-великият словак“, която се проведе неотдавна.

Братята Кирил и Методий започват славния си път от манастира, като първи там постъпва Методий, след което го последва и Константин. Изпратени са

ŠTÚDIUM Z GAUČA ALEBO ČO SME ROBIĽI POČAS KARANTÉNY

Začiatok semestra nás prvotne ničím neprekvapil, privítala nás tá istá budova univerzity, tie isté miestnosti, tí istí ľudia, skutočne nič neobvyklé. Onedlho na to sme sa však ocitli doma s nechápavým výrazom na tvári, čakajúc na ďalšie pokyny. Internet, notebook, mobily a tablety boli našimi najvernejšími spolupracovníkmi a kontakt so svetom a našim štúdiom sme udržiavali len prostredníctvom nich. Vďaka komunikačnej platforme MS Teams sme naďalej mohli pokračovať v štúdiu i keď

Паметник на св. св. Кирил и Методий в Девин

neobvyklým spôsobom. Rozhodne to bolo spiestenie akademického roka a hlavne sme mali aspoň čiastočný pocit, že sa vlastne nič nedeje a všetko je opäť v normále. S celým týmto spôsobom vyučovania sme sa aj napriek dnešnej modernej dobe zoznamovali a zvykali si na ďalšie úpravy a novinky. Malo to aj svoje pozitíva, ako dohodnutie sa na čase hovoru resp. hodiny, „cesta do školy“ rozhodne nebola ďaleká a všetko sa to odohrávalo v pohodlí domova so šálkou kávy alebo čajom v ruke, na druhej strane sme záporne vnímali nahromadenie zadání, prác, prípadný nedostatok zdrojov, chýbajúci kontaktný spôsob výučby a potrebu

на мисия при хазарите, където намират мощите на св. Климент Римски. В нашият дебат посветихме внимание на територията, където те работят след това, а именно Великоморавия. Определено са били добър избор за тази мисия – образовани, знаещи славянския език, накратко, подходящи за тази задача. Те оставят следи в Нитра, Девин, Микулчице, всички разположени на територията на Великоморавия. Паметници на Светите братя днес се намират в Нитра и Девин, в Нове Замки, Жилина, Приевидза, Търнава, Хлинно и дори в Залавар, Унгария.

Паметник на св. св. Кирил и Методий в Нитра

В Нитра има паметник, който изобразява част от „Прогласа“ на глаголица. Преди да замине за Моравия, Константин сътворява глаголицата – азбуката, която играе важна роля и се счита за предшественик на кирилицата, създадена от неговите ученици и известна с неговото име. След времето, прекарано в Моравия, братята се отправят на път. Не е ясно дали целта на пътуването им е Рим, или Константинипол, но така или иначе те се озовават във Венеция. Отбиват се и при княз Коцел в Блатненското княжество, където преподават известно време. По-късно получават покана от папа Николай I, в Рим ги посреща вече Адриан II, на когото те предават мощите на св. Климент Римски. Константин повече никога не напуска Рим. Преди

vytvorenia každodenného režimu, ktorý sme si museli sami nastaviť, aby sme aj pri vábivom pociťovaní zdanlivého voľna nič nezanedbali. Každopádne sa snaha zo strany vyučujúcich i študentov stále zvyšovala a postupne si všecí zvykli.

Zároveň sme sa snažili internetovú výučbu čímisi oživiť a spestriť si tak pochmúrne dni karantény strávené nad papiermi a pred monitormi. Jedným z dobrých nápadov bola idea skupinového hovoru so študentmi z Ľubľany v Slovinsku a Bratislavy na Slovensku za vedenia bulharských lektorov. Toto stretnutie, ku ktorému sme predom dostali materiály na preštudovanie, sa venovalo téme Svätých bratov – Cyrila a Metoda. Stretlo sa s pozitívnou odozvou. Konalo sa 19.5.2020 a okrem zaujímavej témy bolo výnimočné aj stretnutím študentov pôvodom z rozličných krajín, ovládajúcich rozdielne jazyky, ktorých v závere spojila bulharčina. Počas konania videohovoru sme prebrali množstvo tém od základných otázok ako napr. kto boli svätí bratia Cyril a Metod, ktorú abecedu vytvorili alebo prečo sa vybrali do Ríma až k spornej otázke či boli Slovania a prečo ich tak vnímame, dokonca sme v rámci témy spomenuli aj anketu Najväčší Slovák, ktorá sa dávnejšie konala.

Паметник на св. св. Кирил и Методий в Приевидза

Bratia Cyril a Metod svoju slávnú cestu začali v podstate v kláštore. Ako prvý sa tam utiahol Metod a potom ho nasledoval aj Konštantín. Nasledovala ich

смъртта си той постъпва в манастир и приема името Кирил. Методий продължава пътя си сам, но не стига при Растислав или Светоплук. Коцел моли папата да назначи Методий за епископ на Панония. Територията на Панония е представлявала част от днешна Словения, Словакия, Унгария, Австрия, Хърватия и Сърбия, а границите ѝ са били определени от реките Драва и Дунав. Методий става архиепископ и папски легат, което обаче не се харесва на франкския епископ. Методий е заловен, осъден, но по-късно освободен. Връща се в Моравия, където преди смъртта си успява да определи Горазд за свой наследник.

Паметник "Милениум" със стих на глаголица от "Проглас към Евангелието" в Нитра

Не пропуснахме да споменем за съдбата на техните ученици и разгледахме официалните и църковните празници, посветени на братята Кирил и Методий и техните ученици. Това са личности, които не са забравени. Отговаряхме на въпроси, аргументирахме мненията си и разговаряхме на тема, близка до всички нас. След като първоначалното притеснение отпадна, едва ли не разгърнахме научен дебат, чийто край не се виждаше. Тази развлекателно-образователна дискусия озари с усмивка лицата ни и за разлика от обичайните ни задължения, се превърна в истинско оживление.

Автор: **Барбора Биталова**
Славянски изследвания:
български и хърватски език, 2-ри курс
Философски факултет
Университет „Коменски“

misia u Chazarov, kde našli pozostatky sv. Klementa a vrátili sa späť. V našej debate sme sa venovali územiu, na ktorom pôsobili potom, teda Veľkej Morave. Pre túto misiu boli určite vhodnou voľbou. Boli vzdelaní, poznali slovanský jazyk, skrátka boli vhodní na túto misijnú "úlohu". Svoje stopy zanechali v Nitre, na Devíne, v Mikulčiciach, všetko sú to miesta na území bývalej Veľkej Moravy. Ich súsošia sú opäť v Nitre a na Devíne, ďalej napríklad v Nových Zámkoch, Žiline, Prievidzi, Trnave, Hlinnom či dokonca v maďarskom Zalaváre. V Nitre sa nachádza pamätník, na ktorom je vyobrazená časť Proglasu v hlaholike. Konštantín ešte pred odchodom na Moravu vytvoril hlaholiku, písmo, ktoré zohralo dôležitú úlohu a je považované za predchodcu cyriliky, ktorú však už nevytvoril on, ale jeho žiaci, nosí však jeho meno. Po určitom období strávenom na Morave sa vybrali na cestu späť, polemizuje sa, či ich cesta od začiatku smerovala do Ríma alebo do Konštantínopolu, tak či tak zasekli sa v Benátkach. Dostali sa ku kniežatu Kocelovi v Blatenskom kniežatstve, kde chvíľu vyučovali. Neskôr ich zastihlo pozvanie do Ríma od pápeža Mikuláša I., prijal ich však už Hadrián II., ktorému odovzdali relikvie svätého Klimenta Rímskeho. Konštantín už z Ríma neodišiel. Pred smrťou vstúpil do kláštora, kde prijal meno Cyril a tam aj zomrel. Metod pokračoval sám, ale nedostal sa k Rastislavovi ani Svätoplukovi, Kocel teda žiadal pápeža, aby Metoda ustanovil biskupom v Panónii. Územie Panónie predstavovalo časti dnešného Slovinska, Slovenska, Maďarska, Rakúska, Chorvátska a Srbska, jeho hranice okrem iného vymedzovali aj rieky Dráva a Dunaj. Metod sa stal aj arcibiskupom a pápežským legátom, čo nebolo po chuti franským biskupom. Metoda zajali, odsúdili, uväznili a neskôr prepustili. Vrátil sa na Moravu. Jeho cesta ďalej pokračovala až do jeho smrti, pred ktorou stihol Gorazda určiť za svojho nástupcu.

Nezabudli sme ani na ich žiakov a ich osudy a prebrali sme aj štátne a cirkevné sviatky v jednotlivých krajinách, cez ktoré si Cyrila a Metoda aj ich žiakov pripomínáme. Sú to skutočne osobnosti, na ktoré sa nezabudlo. Odpovedali sme na otázky, argumentovali svoje názory a bavili sa o téme, ktorá nám bola všetkým blízka. Po opadnutí prvej nervozity sme rozvíli takmer až odbornú debatu, ktorá sa rozbehla akoby ani nemala skončiť. Tento zábavno-edukačný rozhovor nám vyčaril úsmev na tvári a oproti bežným povinnostiam bol jednoznačne oživením.

Autor: **Barbora Bitalová**
Slovanské štúdiá, 2. ročník
Filozofická fakulta,
Univerzita Komenského v Bratislave

БКИ ПОСВЕТИ ЛИТЕРАТУРНО ЧЕТЕНЕ НА БЪЛГАРИТЕ В СЛОВАКИЯ ЗА 24 МАЙ

С онлайн премиера на предаването „Литературен следобед“ Българският културен институт и Клубът на българските интелектуалци в Братислава почетоха 24 май – Деня на българската просвета и култура и на славянската писменост. Проявата бе по идея на директорката на Института Ваня Радева и в нея участваха дипломатът, бизнесменът и писателят Виктор Меламед, както и Марияна и Емил Янчеви, основатели на Клуба на българските интелектуалци в словашката столица. Нестандартната проява имаше за цел да отправи послание към българите, които живеят в Словакия, че въпреки строгите мерки за сигурност, свързани с коронавируса, които доведоха до временна забрана на културните прояви по цял свят, Българският културен институт е духом с тях и ги призовава да си припомнят подвига на Солунските братя св. св. Кирил и Методий, благодарение на които и след хиляда години българите създават литературно творчество на родия си език.

В приятната атмосфера на ателие „Омая“ свои стихове и проза четеха Ваня Радева, Виктор Меламед и Емил Янчев, който се бе погрижил и за музикалната рамка на събитието чрез свои авторски композиции. Водещата Мая Янчева представи авторите и ги провокира да разкрият какво е подбудило поетичните им откровения.

Събитието бе своеобразна премиера на двама от авторите, които отскоро са поели по трънливия път на литературното творчество – на Ваня Радева и на Виктор Меламед. Директорката на БКИ призна, че тласък на творчеството ѝ е дала сватбата на дъщеря ѝ, когато за първи път е открила, че единствено поезията е способна да отрази правдиво разтърсващата емоция, която е преживяла, опитвайки се да даде пълна свобода на детето си за нов живот в друга държава. Стиховете ѝ са искрени, интимни, населени със спомени и равностметка. Други са драматични и разтърсващи, пронизани от болка и прозрения, но и от надежда и копнеж по Бога. Те са населени със символи и образи от православната и европейската митология и традиция, сред които са Мойрите, предrekli драматичната съдба на всеки от нас, страдащият паднал демон на Врубел, възсънните ангели, чиято мисия е да се разтопят, пръскайки светлина. Поетесата образно вдъхва живот на чашата с капучино, в която подобно на селфи е запечатан портретът ѝ и тя е обречена символично да изпие себе си до дъно, а нощем да слуша гласа, който ѝ диктува стихове:

24. MÁJA BKI VENOVAL LITERÁRNE ČÍTANIE BULHAROM NA SLOVENSKU

V rámci on-line premiéry relácie „Literárne popoludnie“ oslávil bulharský kultúrny inštitút a Klub bulharských intelektuálov v Bratislave Deň bulharského vzdelania, kultúry a slovanskej písomnosti. Podujatie bolo nápadom riaditeľky inštitútu Vani Radevy a zúčastnili sa ho diplomat, podnikateľ a spisovateľ Viktor Melamed, ako aj Mariana a Emil Jančevi, zakladatelia Klubu bulharských intelektuálov v hlavnom meste Slovenska. Cieľom neštandardného podujatia bolo vyslať Bulharom žijúcim na Slovensku správu, že napriek prísnyh bezpečnostným opatreniam týkajúcim sa koronavírusu, ktoré viedli k dočasnému zákazu kultúrnych podujatí na celom svete, je bulharský kultúrny inštitút s nimi a vyzýva ich pripomenúť si dielo dvoch solúnskych bratov Sv. Metoda a Cyrila, vďaka ktorým aj po tisíc rokoch Bulhari tvoria literárne diela vo svojom rodnom jazyku. V príjemnej atmosfére ateliéru Omay Vanya Radeva, Viktor Melamed a Emil Jančev, ktorý sa postaral o hudobný sprievod podujatia vlastnými skladbami, prečítali svoje básne a prózu. Moderátorka Maya Jančeva predstavila autorov a vyzvala ich, aby odhalili prameň svojej inšpirácie a básnickej úprimnosti.

Podujatie bolo akousi premiérou dvoch autorov, ktorí sa nedávno vydali na trnistú cestu literárneho diela- Vani Radevy a Viktora Melameda. Riaditeľka BKI priznala, že podnetom pre jej kreativitu bola svadba jej dcéry. Vtedy prvýkrát zistila, že iba poézia dokáže skutočne odrážať šokujúce emócie, ktoré zažila v snahe dať svojmu dieťaťu úplnú slobodu pre nový život v inej krajine. Jej básne sú úprimné, intímne, plné spomienok a rovnováhy. Iné sú dramatické a šokujúce, plné bolesti a zistení, ale tiež s nádejou a túžbou po Bohu. Obývajú ich symboly a obrazy z pravoslávnej a európskej mytológie a tradície, vrátane Moír, ktoré predpovedali dramatický osud každého z nás, utrápeného padlého démona Vrubela, voskových anjelov, ktorých úlohou je roztopiť sa a priniesť svetlo. Básnička dáva pôsobivo život šálke cappuccina, v ktorej je jej portrét zapečatený ako selfie a ona je odsúdená symbolicky vypiť samu seba až do dna a v noci počúvať hlas ktorý jej diktuje verše:

Niektó mi diktuje verše.

Prečo si ku mne prišiel?
S akým očakávaním?
Svojou vôľou si ma vybral,
alebo nás osud spája?
Len ma neopúšťaj!
Som v pokušení zbierky básní.
Neslušne arogantné je nazývať sa „básnikom“.
Alebo dokonca „človek slova“,
pretože s ním je všetko počaté.

Някой ми диктува стихове

Защо при мен дойде?
С какво очакване?
Свободно ли избра ме
или ни свързва някаква съдба?

Не ме напускай само!
Блазня се от стихосбирка.
Нескромно, арогантно е „поет“ да се наричаш
или дори „човек на словото“,
защото с него всичко е заченато.
Поетите, заминали в Отвъдното,
целунати от музите, искат пак да ни говорят.
Осмислили въпросите на битието,
добили знание за вечното
подсказват ни добри да бъдем.
Спокойни и всеопрощаващи,
защото само туй остава след човека.
Останалото прах и суета е.

И едно детенце още,
което си играе в пясъка,
голо замъци строи,
които вълната идваща ще разруши,
за да е всичко пак вълнуващо и ново.
Terranova е животът!

Емил Янчев, който е автор на две стихосбирки, сподели, че от години вижда света през призмата на знаците и символите и прочете стихотворение, в което сравнява напукания чернозем с устните на Христос по пътя му към Голгота. Той сподели, че по образование е икономист, но по призвание артист, а желанието му е да полети над ограничителните норми, следвайки мечтите на човешкия дух, като илюстрира копнежа си със стихотворението „Сън“.

Сън

Летях над бяла пустош.
Не знам ни колко, ни кога.
За полета ми тъй въздушен
не ми потрябваха крила.

Летях, а хората отдолу
се чудеа какво съм сторил,
че мога тъй към небесата да се нося.
И слезнах долу, и пак политнах.
Победата е моя, щом без крила
аз мога да летя.

Той е известен и с това, че сам илюстрира творчеството си чрез картини и музика.

Виктор Меламед, който е автор на кратки разкази с неочакван край, прочете откъси от тях, посветени на любовта му към България и Израел. „Много съм пътувал, много съм преживял и исках да излея, да предам видяното от мен на читателите“,

Básnici, čo odišli do sveta iného,
pobozkaní múzami, chcú nám zas rozprávať.
Zistili význam existencie,
vedomosti večnosti,
vyzývajú byť dobrými.
Pokojní, odpúšťajúci.
Lebo len to zostáva po človeku.
Ostatné je len prach a márnosť.

A ešte dieťa,
hrá sa v piesku,
nahé stavia hrady,
ktoré prichádzajúca vlna zničí,
aby všetko bolo vzrušujúce, nové.
Terranova je ten život!

Emil Yančev, ktorý je autorom dvoch zbierok básní, uviedol, že už roky videl svet prostredníctvom znakov a symbolov. Autor prečítal báseň, v ktorej porovnáva popraskanú černoziem s Kristovými perami na svojej ceste ku Golgote. Zdelil, že jeho vzdelanie je ekonomické, ale povolaním je umelec a jeho želaním je letieť nad reštriktívnymi normami, nasledovať sny ľudského ducha a svoju túžbu ilustroval básňou „Sen“.

Sen

„Lietal som cez bielu pustinu.
Neviem koľko alebo kedy.
Pre svoj let tak vzdušný.
Kridla som nepotreboval.

Letel som a ľudia dole
sa čudovali, čo som spravil,
Že môžem stúpať až do neba.
A ja som zišiel dolu a znova letel.
A víťazstvo je moje, keď aj bez kridiel.
Ja lietam.“

Básnik je známy aj tým, že ilustruje svoju tvorbu prostredníctvom obrazov a hudby.

Viktor Melamed, ktorý je autorom poviedok s nečakaným koncom, prečítal výňatky venované jeho láske k Bulharsku a Izraelu. „Veľa som cestoval, veľa som zažil a chcel som zdieľať, predstaviť to, čo som videl, čitateľom“, prezradil autor. Jeho príbeh o hluchonemom dievčati, ktoré sa stalo modelom pre kamaráta maliara, urobil silný dojem. Dievča je krásne ale portrét je neprirodzene zdeformovaný. Umelec namaloval nie obraz, ktorý vidí, ale predmet svojej túžby. Maľoval svoju horiacu vášeň: „Vstal som a zapálil lampu. Svetlo striekalo ako voda z priehrady a utopilo všetku temnotu na svojej ceste. Horeli iba čierne oči na obrázku a jeho ruky, ktoré ešte stále špŕtali v duši“.

Viktor Melamed čítal príbehy zo svojej debutovej knihy poviedok „Sny“, ktorú vydalo vydavateľstvo Siela, Sofia, 2019. Ilustrátorom tejto knihy je slávny umelec a jeho priateľ prof. Gredi Assa. Autor v súčasnosti pripravuje druhú knihu, ktorá z väčšej časti popisuje

разкри той. Силно впечатление направи разказът му за глухонямо момиче, което позира като модел на негов приятел художник. Момичето е красиво, а портретът неестествено деформиран. Художникът не е рисувал образа, който вижда, а обекта на своите желания. Рисувал е изпепеляващата си страст: „Станах и запалих лампата. Светлината блисна като отприщана от бент вода и удави всичкият мрак по пътя си. Горяха единствено черните очи от картината и неговите ръце, които още се ровеха в душата му“.

Виктор Меламед чете свои разкази от дебютната си книга с разкази „Сънища“, издание на „Сиела“, София, 2019. Илюстратор на книгата му е известният художник и негов приятел проф. Греди Асса. В момента авторът готви и втора книжка, която в голямата си част описва преживяванията на всички нас – шок, страх, тревога за близките, любов, изневяра, равностметка за изминалия живот и други сложни въпроси на битието, които повдигна пандемията от коронавируса и нашата принудителна изолация.

Цялото предаване, което беше искрен и непретенциозен опит на участниците да отдадат дължима почит към двамата първоапостоли на славянския език и литература св. св. Кирил и Методий, протекло в аурата на тяхната икона, беше обединено от една главна тема за всички българи, които живеят в чужбина, а именно разликата между усещането за сегашния ни „дом“ и носталгията и копнежа по Родината, по нейната природа, спомените от детството, когато всички сме били щастливи в своята невинност.

Събитието може да бъде видяно и днес на сайта на БКИ - YouTube и във фейсбук на страницата на Културния институт. Камерата, монтажът и режисурата са на словака Мирослав Бартош, а продукцията е дело на агенция VŠEHOMÍR 2020.

zážitky nás všetkých- šok, úzkosť, strach o milovaných, láska, nevera, záver z predchádzajúcich životov a ďalšie zložité otázky života vyvolané pandémiou koronavírusu a našou izoláciou.

Celú reláciu, ktorá bola úprimným a nenáročným pokusom účastníkov venovať náležitú úctu prvým dvom apoštolom slovanského jazyka a literatúry sv. Cyrilovi a Metodovi, spojila jedna hlavná téma pre všetkých Bulharov žijúcich v zahraničí, a to rozdiel medzi pocitom nášho súčasného „domova“ a nostalgiou a túžbou po vlasti, jej prírode, spomienkach na detstvo, keď sme boli všetci šťastní vo svojej nevinosti.

Reláciu nájdete na webovej stránke BKI, YouTube a na Facebookovej stránke Kultúrneho inštitútu. Kameru, strih a réžiu zabezpečil Slovák Miroslav Bartoš a produkcia je dielom agentúry VŠEHOMÍR 2020.

Autor: **BKI**

Автор: **БКИ**

Vydavateľ: **Bulharský kultúrny zväz**
Adresa: **Pražská 23, 811 04 Bratislava**
Tel: **0948502558**
IČO: **42 133 050**
Facebook: **Bulhari a ich kamaráti na Slovensku**
Evidenčné číslo: **EV 4818/13**
Periodicita vydávania: **štvrtročník**

Dátum vydania: **7 / 2020**
Ročník vydávania: **47**
ISSN: **2585-805X**
Redaktor: **Denitza Sekoulitchka**
Korektor BG: **Miglena Mihaylova-Palanska**
Prekladateľ: **Lora Yordanova**
Korektor SK: **Ludovít Halmo**

Заснех баба Виолета съвсем случайно покрай пътя, докато караше шума за козиците. Тогава тя си пожела да ѝ пратя снимката. След време я открих, а очите ѝ се насълзиха, когато ѝ дадох отпечатаната снимка. Оказа се, че междувременно старото ѝ конче Рапчо е изчезнало в гората.

Staršiu pani Violetu, ktorá viezla suché lístie pre svoje kozičky, som odfotil úplne náhodou. Chcela, aby som jej poslal ten obrázok. Neskôr, keď som za ňou išiel a odovzdal vytlačenú fotografiu sa jej oči naplnili slzami. Zistil som, že medzitým jej starý koník Rapčo zmizol v lese.